

Izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov.
—
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravelniški prostor: 2637 S. Lawndale av.

Office of publication:
2637 So. Lawndale ave.
Telephone: Lawndale 4035.

LETO—YEAR XI.

Cena lista je \$3.00.

Entered as second-class matter January 22, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., Četrtek, 12. Septembra (Sept. 12) 1918.

Yearly subscription \$3.00

ŠTEV.—NUMBER 214.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

SILNI NEMŠKI PROTINAPADI STRTI.

DANES JE REGISTRACIJA PO NOVEM NABORNEM ZAKONU.

LETNIKI 19, 20 IN OD 32. DO 36. LETA POZVANI PRVI.

Za 19. in 20-letne mladeniče je ustanovljen dijaški zbor.

Washington, D. C. — General Crowder je naznanil, da bodo po klicani prvi v armado mladeniči in moške, stari 19 in 20 let in od vstetega 32 do vstetega 36 leta, ki se registrirajo danes dne 12. septembra. Vprašalne pole bodo najprvo razposlane tu navedenim letnikom in lokalni naborni odbori bodo dobili nalog, da jih uvrstijo po razredih, da so pripravljeni za poziv v oktobru.

Mladeniči stari 19 in 20 let bodo sprejeti po izjavi generala Crowderja, da jih uvrstijo v armadni študentovski zbor. Pripomnil je, da je za ta zbor določeno, število na 150,000 novincev, medtem ko število registrirancev teh dveh letnikov znaša 3,000,000.

Vsi mladeniči in moške, ki so spolnili 18. leto in še niso preko-

IZREBANJE NOVINEV SE VSEI MOGOČE ZGODAJ V OKTOBRU

Washington, D. C. — General Crowder je izdal poziv na ameriško ljudstvo, da registrirane hitro vrnejo vprašalne pole, da lahko prične v najkrajšem času z nabori.

KANADA KONTROLIRA IZVOZ PŠENICE.

Ottawa, Ont. — Vlada prevzame kontrolo nad nakupom in prodajo pšenice, ki jo izvažajo angleška izvozna družba. Po novem dogovoru je določena stalna cena za pšenico.

VARČEVATI JE TREBA S PREMOM.

Cincinnati, O. — Če ne bomo producirali velike množine premo-ga in varčevali z njim, kajti pre-mog je glavni produkt, ki ga po-trebujemo pri izdelovanju mu-nicije, tedaj bo žrtvovan na tiso-če Američanov na bojiščih pri zadnjem navalu na nemške arma-de. Tako je govoril P. B. Noyes, ravnatelj za prihranitev premo-ga, pred organizacijo strojevo-dij.

Mr. Noyes je rekel, da je v oči-glad situaciji, da je uspeh vojne odvisen od produkcije jekla in že-leza, prepričan, da bo vsak človek gledal na to, da ne gre najmanj-ša stvarca v nič, da se izvrši ar-madni program okrajz morja. Rekel je, če bi vsi bizniški inte-rese videli fakta tako, kot jih vi-dijo v Washingtonu, tedaj bi bi-lo nepotrebno izdajati določbe za prihranitev premo-ga.

Dne 21. marca je Nemčija po-kazala svetu novo vojaško zna-nost, je rekel mr. Noyes, "da ve-lika množina" municije in krogel, topov, oklepni vozov, letal itd. prinese uspeh z najmanjšim šte-vilom žrtev. Zavezniki so pridobi-li vsled te skušnje. Topove, kro-gle in vse druge reči, ki pomaga-jo k prihranitvi človeških življenj, pošiljajo v Francijo v neverjetnih množinah. Program sloni na do-kazanem faktu, če imate veliko množino granat, da lahko prihra-nite življenja."

Ameriški parnik pogreznil nemško potapljačo.

ZADEL JO JE OSEM IN DVAJ-SETI STREL.

Nastala je eksplozija in potaplja-ča je izginila pod vodo.

Washington, D. C. — Mornariški departament je prejel zanesli-vo poročilo, da je ameriški par-nik za prevažanje olja pogreznil nemško potapljačo nekje ob at-lantiški obali.

Washington, D. C. — Mornariški departament je o potopu nem-ske potapljače po ladji za preva-žanje olja izdal tole poročilo, ki ga je dobil telefonično.

"Dne 3. septembra ob 8:25 a. m. so vzrli sovražno potapljačo na desni strani, oddaljeno 14,000 jardov.

Potapljača je odprla ogenj z dvema šestpalčnima topovima. Odgovorili smo na ogenj s topovi na sprednjem koncu ladje. Vide-li smo, da je bil strel za 400 jar-dov prekratek takoj smo obrnili zadnji konec ladje proti potap-ljači, rabeč topove na njem. Ko so na potapljači opazili, da naši topovi nesejo ravnotako daleč, je hitela potapljača proč od nas.

"Preden se je potapljača uma-knila iz strelne daljave, jo je grana-ta osem in dvajseta strela iz našega topa zadela v zadnji ko-nec. Deset in dvajset strel jo je zadel ravno pred opazovalnim stolpičem blizu vodne črte in pod njo. Sprednji konec se je takoj dvignil v zrak, potem je prišel padati doli, zadnji konec je na-pravil pol-obrata proti nam in je potem izginil.

"Ko je strel zadel potapljačo, je sledila silna eksplozija in dvi-gnil se je v zrak črn dim, ki je zakril potapljačo. Prepričan sem, da smo jo uničili, kajti pogreznila se je takoj, ko jo je zadela grana-ta.

"Boj je trajal devet in dvajset minut.

"Potapljača je približno 300 čevljev dolga, zgodnjega nemške-ga sistema z visokim sprednjim koncem. Imela je dva šestpalčna topova blizu opazovalnega stolpi-ča. Izstreljaval je v salvah in od-da-la je vsega skupaj šestdeset strel. Bila je zastorjena in ni imela razvite zastave."

BOJ PROTI MOSKITOM.

Cape May, N. J. — Okraj Ca-pe May, ki tvori polotok, je znan vsled svojih številnih rojev moski-tov. Mornariški departament je obljubil svojo pomoč okrajni komi-siji, ki ima nalogo, da odpravi to nadlego. V nizkem svetu bodo skopali parke, iz stoječe vode bo-do napravili izlive, da ne bo slu-žila moskitom za gnezda. Do se-daj je država potrošila v tem de-lu \$15,000, okraj pa \$20,000. Od-kar so bile postavljene tu barake in ustavljeno oporišče za patrolir-ne ladje, so se za stvar zainteresi-rali tudi mornariški oficirji. Ze zadnje leto je bila ta kuga pre-cej odpravljena.

VELIKA ŽELEZNIŠKA NEZGO-DA

Alliance, Neb. — Na Burling-ton železnici je osebni vlak šte-43 udaril skupaj z vlakom, ki je vozil delavce. Nesreča se je do-godila na stranskem tiru blizu Birdsella. Ubilih je dvanaest o-seb, večje število pa ranjenih.

DVA LETALCA PONESRE-ČILA.

Mount Clemens, Mich. — Tajt-nanta Charles Thomas in Ho-ward Hull sta udarila skupaj z letalom. Oba sta mrtva.

MOŠTVO S PARNIKA "DORA" REŠENO.

POTAPLJAČA JE IZ ZASEDE ODDALA TORPED.

Razruševalci so vrgli na mesto več bomb v morje.

London, 10. septembra. — A-meriški parnik "Dora," ki je pre-je plul pod avstrijsko zastavo, je bil torpediran dne 4. septembra okoli 400 milj proč od Francije. Moštvo se je rešilo.

Torped je zadel parnik ob 6:20 dopoldne. Morje je bilo mir-no, kar je omogočilo, da se je re-šilo pet in osemdeset mornarjev, ki so tvorili moštvo. Rešili so jih razruševalci.

Potapljača je čakala kakih 150 jardov na desni strani spremlja-nih ladij in ravnotako daleč od bližnjega razruševalca. Oddala je torped na parnik "Dora", ki je plul prvi.

Straža je naznanila, da je vi-dela periskop, ko je zagledala sled torpeda, toda več ni videla o potapljači. Torped je zadel par-nik v zadnji konec ladje in eks-plozija je vrgla blago tako visoko, kot je visok jadralnik, toda lahko ranjen je bil le en mornar. Razruševalci, ki so spremljali ladje, so takoj vrgli več bomb, ki so eksplodirale pod vodo.

New York, N. Y. — V mornariških zavarovalniških krogih po-ročajo, da je bil torpediran kan-gski parnik "Missinable" v ponedeljek, ko je plul zapadno iz britskega pristanišča pasazijski na krovu. Parnik je zapustil ameri-ško luko pred štirimi tedni s čet-tani na krovu. Parniku zapovedu-je kapitan William Hains. De-talirana poročila o izgubi člove-ških življenj so izostala. Parnik "Missinable" je nosil \$12,469 ton in je bil 500 čevljev dolg.

London. — Britski mornariški letalec so med 1. in 7. septembrom štirikrat napadli oporišče za nem-ske potapljače v Brugesu. Ta vest je došla od britskega morna-riškega zapovedništva. Opazili so, da so bombe zadele.

Napadli so tudi doko v Ostendu in postajališče za motorne čolne v Blankenbergu z dobrim uspe-hom.

Pariz. — Senator James Hamil-ton Lewis iz Chicaga je bil med potniki na transportu "Mount Vermont." Prehladi se je, ko je pomagal nositi ranjence iz notra-njih prostorov na krov.

Od potnikov ni bil nihče ran-jen.

OKNO UBITO, DRAGULJI SO SLI.

Chicago, Ill. — V razloženem oknu draguljarske trvdke Riller & Schmidt so svetilkali diamanti in drugi dragulji in žareli v lu-činem svitu. Blizo je stal avto-mobil. Naenkrat se je iz avto-mobila prikazala temna senca. V raz-ložno okno je prišel opek, si-pe so zaženketale in stegnile se je roka, ki je hitro pobrala dra-gulje in zlatino in vse zmetala v vrečo, ki jo je držala druga roka. Ves dogodek se je odigral v trenotku. Senca je zdrknila zo-pet v avtomobil, ki je oddrdal z največjo hitričo, preden so se ljudje zavedli, kaj se je pravza-prav zgodilo. V razloženem oknu je zmrnjalo za \$2,110 draguljev in zlatnine.

14 OSEB RANJENIH PRI ŽE-LEZNIŠKI NEZGODI.

Adrian, Mich. — Na Detroit, Toledo in frontonten železnici je skočil raz tir cirkuški vlak. Štiri-najst oseb je ranjenih.

Spor med Bolga-rijo in Turčijo.

TURČIJA POSLALA ARMADO NA BOLGARSKO MEJO.

V Berlinu niso veseli tega spora.

Washington, D. C. — Sem so dospele informacije iz zanesljive-ga vira, da je Turčija odposlala veliko armado proti bolgarski meji, kjer je nastal spor med nemškimi zavezniki radi teritorija.

Tukaj opazujejo ta spor med Bolgarijo in Turčijo z velikim za-nimanjem, ker je mogoče, da pri-de do odprtega spora. Spor je po-vzročil v Berlinu precej poparje-nosti.

Revolucionarni duh je dozorel v bolgarski armadi in bolgar-skem ljudstvu po poročilih, ki pri-bhajajo iz Bolgarije. Bolgarija ho-če več teritorija. Dobila je že pas-y severni Turčiji, v katerem je polovica Drinopolja.

Nezadovoljnost povzroča v Bolgariji, ker je Rumunska do-bi, ki jo je diktirala Nemčija. Tur-bila Dobrudža po mirovni pogod-bi je zahtevala del severnega te-ritorija, ki so ga prej dali Bol-gariji, da je vstopila v vojno na strani centralnih sil.

Prejani bolgarski ministrski predsednik je moral odstopiti, ker ni mogel dobiti več teritorija in noče nastopiti proti centralnim silam.

O novem ministrskem predse-dniku Malinovu sodijo, da je orodje Nemčije, ki sprejme ukaze Nem-čije, toda armada in ljudstvo ni-sta zadovoljna s situacijo.

PRIPOROČILO ZAKLADNI-SKEGA TAJNIKA.

Washington, D. C. — Zaklad-niški tajnik McAdoo je priporo-čil kongresu, da pohiti z davčno predlogo, da je mogoče z uspehom razpisati četrto posojilo svobode, ki je potrebno za financiranje vojne.

Mr. McAdoo je v pismu razložil mr. Kitchinu, predsedniku dav-nega odbeka, da naj zakonodajni odstrani ovire, ki obtežujejo finančiranje vojne. Priporočil je, da kongres še pred 23. septem-brom sprejme ugoden zaključek, ko bo razpisano četrto posojilo svobode.

Zakladniški tajnik priporoča, da so obresti četrtega posojila svobode, ki ne presegajo \$30,000, proste dohodninskega, vojnopro-fitnega in nadprofitnega davka. Dalje priporoča, da naj bo le te-daj imejatelj, ki ima za \$45,000 zadolžne drugega in tretjega svobode, prost dohodninskega davka, če drži najmanj za \$10,000 zadolžne četrtega posojila svobo-de.

To so priporočila zakladniške-ga tajnika, katerim je še pridjal pismo.

PRAŠIČI PO \$20.50 STO FUN-TOV ŽIVE TEŽE.

Chicago, Ill. — Cena za pra-šiče je šla zopet kviško. V ponde-ljek so bili na trgu po \$20.50 sto funtov žive teže, v torek je pa šla cena kviško na \$20.50.

RUDARJA ARETIRANA NA PREDSEDNIKOVO POZIV-NICO.

Steubenville, O. — Aretirana sta bila rudarja 30-letni Georg-Kind, tajnik rudarske lokalne or-ganizacije v Brantfeyju in Aleks-fergen, oba doma v Avstriji. Ob-tožnica se glasi, da sta nagovar-jala rudarje, ki pridejo iz Avstri-je, da ne pristopujejo razvijta zastave.

Foch obkoluje St. Gobain.

Britje so izvojevali nove pridobitve.

London, 11. septembra. — Voj-ni stan naznanja danes, da so britake čete napredovale v direk-ciji proti St. Quentinu in da so strle močan sovražni odpor.

V sekciji Moeuvres so Nemci prodrli do britskih strelskih jar-kov, toda vršeni so bili nazaj.

Hud in vroč boj je bil v sekci-ji Gouzeaucourt, ker so se Nemci trdovratno vpirali.

Blizo Ecourt S. Quentina je bil odbit močan nemški protinapad po vročem boju, britake pozicije so na enem mestu ostale v nem-ski posesti.

Na novo so napredovali Britje na flandrski fronti, prodirajoč zapadno od Erquinghema, ki se nahaja v bližini Armentieresa.

Pariz, 11. septembra. — Vojni stan poroča, da ni bilo važnih do-godkov izjemni topniških bojev na nekaterih krajih ob Aisni, Ves-li in v Champagni.

London, 11. septembra. — St. Gobain, veliki grčav in obraben-pas, ki tvori glavno obrambo ju-gnega konca Hindenburgove čr-te, ogrožajo zdaj zaveznički od za-dej.

Obhod v boku na St. Quentin se izvršuje uspešno.

Aviatiki pridejo v ofenzivo, kjer oklepni vozovi nalete na ovire, in mečejo bombe na sovražnika s-nako operaciji, izvršeni po A-meričanih in Francozih pri Fis-mesu na aisniški fronti.

Neka brzojavka iz Pariza, na-vajajoči Henri Bidoua, famozna-ga francoskega vojaškega kriti-ka, pravi, da se bodo Nemci kma-lu naučili, da so še druga mesta ranljiva na fronti.

Oficijelno poročilo britskega voj-ne-ga stana.

London, 11. septembra. — "V-čera smo premaknili naše črte naprej proti Attillyju in Vermandu.

"Zvečer je sovražnik zopet hu-do napadel naše pozicije na sle-menu zapadno od Gouzeaucourt-a. Sledil je vroč boj. Posledica je bila, da je bil napad popolnoma odbit, izvzeto je le eno mesto, ki je ostalo v posesti sovražnika.

"Včeraj popoldne in zvečer so se vršili lokalni boji v bližini Ecourt St. Quentina.

"Sovražniku se je v tem sluča-ju posrečilo vstopiti v naše strel-ske jarke, toda bil je odbit po vro-čem boju.

"Ponoči smo pomaknili naše čr-te malo naprej zapadno od Er-quinghema.

Američani so razširili svoje pri-dobitve ob Aisni.

Z ameriško armado ob Aisni, dne 10. septembra (6. p. m.). — Ameriške čete na aisniški fronti so zopet ponovile svoje pridobit-ve in prisilile Nemce, da so se u-maknili proti zapadu od ceste Re-villon-Glennes.

Temu nemškemu umikanju je sledilo bombardiranje iz ameri-ških baterij, ameriške patrulje so pa počistile pokrajino.

Nemci imajo še gnezda, oboro-žena s strojnimi puškami na sle-menu severovzhodno od Mervala in Malega hriba.

Ključ do pozorišča se nahaja severovzhodno od Revillona, ki je še zaseden po sovražniku.

BRITJE IN FRANCOZI NA MARSU PROTI ST. QUEN-TINU IN LA FERU.

London, 11. septembra. — Brit-ske in francoske čete so zopet napredovale pri obkoljevanju St. Quentina in La Fera, ki tvori glavno obrambno točko na Hin-denburchovi črti.

Prodirajoči proti severovzhodu, opirajoči se ob Sommo, so Fran-cozi v zadnjih štiri in dvajsetih urah zasedli Etrefleurs, Roup-y, Seraucourt, Clastres in Remin-gny. Osvojili so večerj Hinaeourt in Essigny-Le-Grand.

Ob istem času so suili Brit-je proti jugovzhodu v sekciji Ver-mand. Neko poročilo pravi, da so patrolje maršala Haiga dospele v Fresnoy-le-Petit, ki se nahaja na-lo več kot tri milje severozapadno od St. Quentina.

Za nemške sile v La Feru se je povečala nevarnost, ker so Fran-cozi napredovali na obeh straneh skoraj obkoljenega mesta.

Desno krilo generala Humbert-a je napredovalo proti severne-mu delu gora St. Gobain v bliž-ni Servaisa. Francozi so pri Ser-vaisu na železniškem kolodvoru in v opekarnah.

To napredovanje okoli Servaisa je enako nevarno kot pri La Feru, kajti zadnja postojanka se nahaja v gozdu St. Gobain.

Dej lje kakor izkušna vojni-jišču, kar ovira operacije.

Nemci se postavljajo silovito v bran proti Britom zapadno od Le Cateleta, v bližini Epehyja in Gouzeaucourt-a, proti Francozom pa zapadno od Chemines-des-Dames, pred Lafouxom. Njih proti-napadi niso imeli do sedaj uspe-ha.

Nekateri nemški listi so zelo po-bitni vsled položaja vzhodno od Arrasa, kjer so Britje napredova-li ob Scarpi. Frankfurter Zeitung na primer povdaja, da so Brit-je pred durni Douala in izreka upanje, da umetna poplava mogo-če zadrži prodiranje oklepni-voz.

Ob vesliški fronti pritiskajo A-meričani silno na sovražnika oko-li Glennesa.

Maršal Haig poroča, da so njegove čete napredovale blizo Neue Chappella in zapadno od Armentieresa.

AMERIŠKE IZGUBE.

Washington, D. C. 11. septem-bra. — Vojni departament nazna-nja, da je na imeniku za izgube 320 imen.

Ubilih v akciji je 84 vojakov; pogrešajo v akciji jih 58; težko ranjenih je 118; umrlo za rana-mi jih je 36, za boleznimi 7, iz ne-dognanih vzrokov pa 16. Eden je umrl, ki je ponesrečil z letalom.

NEMIRI V PETROGRADU.

Washington, D. C. 11. septem-bra. — Državni departament je do-bil vest iz dobrega vira, da je v Petrogradu izbruhnil ogenj na dvanaestih krajih.

Na ulici divjajo boji, po vsem mestu se ljudje koljejo in ubija-jo.

VREME.

Danes lepo vreme; jugozapad-ni in zapadni vetrovi.

Solnčni vzhod ob 6:26 a. m., solnčni zahod ob 7:07 p. m.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izšaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopis se ne vrača.

Naročnina: Zedinjena država (inven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.15 za tri mesece.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4638.

Datum v klepaju n. pr. (Juli 30-18) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

MOGOTCI V BERLINU SO ŠE VEDNO OŠABNI.

Težko je razumeti nemške militariste in kajzerja, zakaj so odprto izzivali Španko, da prične s sovražnostmi. Ravnanje nemških militaristov in drugih mogotcev v Berlinu dokazuje, da se niso prav nič naučili iz sedanje svetovne vojne. Tako kot ravna sedaj s Španko, so delali tudi z drugimi nevtralnimi državami.

V Washingtonu so nemške militariste in kajzerja večkrat posvarili, da naj ne izzivajo, ker struna zna počiti, če je preveč napeta. Vsa taka svarila so pri nemških mogotcih v Berlinu tolkoma izdala, kakor če bi kdo metal bob ob steno. Nadaljevali so z izzivanji in ko je predsednik Wilson izdal znamenito božično adreso, so odgovorili z brezobzirnim bojem s potapljačami na morju.

Španska vlada je v vljudnem tonu posvarila vladarje v Berlinu, naj nikar ne pogrežajo španskih ladij, ber bo v nasprotnem slučaju španska vlada primorana zaseči za vsako potopljeno špansko ladjo eno nemško ladjo, ki so jo izbruh svetovne vojne pribežale v španske pristane.

In kako so odgovorili mogotci v Berlinu? Pogreznili so špansko ladjo, naloženo s premogom za Španko, ki ga je vkrcala na Angleškem. Mogočnejši v Berlinu niso imeli najmanjšega vzroka za potop te ladje, kajti Španka ni v vojni z Nemčijo in premog je bil namenjen za Španko in ne za državo, ki je v vojni z Nemčijo. V tem aktu se zrcali največja brezmišelnost ošabnih militaristov in kajzerja, ki je obenem direktno izzivala Španke, kajti nihče ne more tajiti, da ni tako dejanje sovražnosti čim napravi državi, ki ni v vojni. Potop španskega tovornika pomeni, da nemška gospoda v Berlinu ne prizna nobenih pravic nevtralcem.

Španska vlada je bila silno potrpežljiva. Poslala je proti takim aktom nadutosti nemških militaristov veliko število protestov v Berlin. V odgovor je prejela iz Berlina opravičenja, ki so vedno ostala le opravičenja in nič drugega. Tako je bila španska vlada prisiljena, ko so nemški korzarji izvršili zadnji izzivajoč čin, da nekaj stori, ako noče izgubiti pri svojem lastnem ljudstvu vglada. Zaplenila je nemške ladje, da tako dokaže, da je mera nasilnih činov od strani nemških mogotcev zvrhana.

Z zaplenbo nemških ladij še ni španska vlada napovedala vojne Nemčiji. Lahko ostane le pri zaplenbi ladij, ravnotako pa mogoče pride do napovedi vojne. Odvisno je bolj od nadaljnjih aktov oficijelne Nemčije kot Španije, kaj prinese prihodnost. Če pride do vojne napovedi med Španko in Nemčijo, ne bo njen vstop v vojno tako odločilno vplival na razvoj vojne kot proglašenje vojnega stanja med Združenimi državami in Nemčijo, prinese pa vseeno hitrejši poraz pruskim junkerjem in nemškim militaristom.

Taki čini, kot ga je sedaj izvršila oficijelna Nemčija, dokazujejo, da so nemški mogotci v Berlinu popolnoma zblazneli in da je v interesu civilizacije in človeškega napredka nujno potrebno, da se jim odvzame vladarska moč. Ves svet ne bo varen pred njimi, dokler imajo le še kosček vladarske moči.

DOPISI.

IZVLEČEK ZAPISNIKA SEJE
ČIKASKE LOKALNE ORGANIZACIJE SRZ.

dne 5. septembra 1918.

Brat tajnik odpravi sejo ob 8. zvečer. Predsednikom za tekočo sejo je izvoljen brat F. Udovič. Čita se imena odbornikov in zastopnikov. Navzočih je do trideset zastopnikov. Zapisnik se sprejme kot je bil čitan.

Dopis Češkega narodnega združenja, v katerem poročajo, da se udeležijo manifestacije dne 15. septembra in da pošljejo na shod v Pilsen Auditorium govornika, se vzame na znanje.

Čita se dopise 18. društev, ki poročajo, da se bodo korporativno udeležili manifestacije dne 15. septembra, ki se vzamejo na znanje.

Brat Šavs poroča, da se mu je priglasilo za stanovanje že precejšnje število delegatov S. R. Z. Stanovanja za dosedaj priglasene delegate ima že preskrbljene. Ob enem apelira, naj se mu da nekaj pomožnih moči, ki bodo čakale delegate na čikaških kolodvorih in jih dovedle na določena mesta. V ta odbor so izvoljeni: John Stonich, Minka Aleš, Mary Udovič. Ti imajo nalogo pričakovati delegate na kolodvorih, to je take, ki bi sami imeli težave z iskanjem zborovalnega prostora. Sklenjeno, da se temu odboru preskrbi trakove z ameriški barvami, na katerih bodo črke SRZ, da jih bodo delegati na kolodvorih lažje spoznali.

Brat Udovič poroča, da je izvršil naloge, katere mu je dala zadnja seja lokalne organizacije. Bil je na pristojnih uradnih mestih za dobavo dovoljenja za pohod po ulicah katerega je tudi dobil. Nadalje poroča, da je najel godbo. Ker pa se pričakuje pri tej manifestaciji zelo veliko udeležbo, se sklone najeti še eno godbo. To delo se poveri bratu Udoviču. Naroči se mu tudi, da preskrbi dekoratorja za okrašenje konvencijnih prostorov.

Brat Gottlieber poroča, da je pisal pevskim društvom Naprej v Milwaukee, Ljubljani v Waukegan, Slovani v So. Chicagu in Liri ter Savi v Chicagu za nastop pri manifestacijskem zborovanju v nedeljo 15. septembra v Pilsen Auditorijumu. Dosedaj so mu odgovorila pevska društva Naprej iz Milwaukee, Slovan iz So. Chicaga in Sava iz Chicage, ki so pripravljena nastopiti s pevskeimi točkami na zborovanju v Pilsen Auditorijumu.

Brat Aleš poroča o delovanju odbora in kolektorjev za fond \$1000. Kampanja se vrši do 1. oktobra. Nadalje poroča kot član jugoslovanskega odbora za vojno razstavo v Grantovem parku. Prvotno je bil Jugoslovonom določen dan 15. septembra na tej razstavi, toda vsled gotovih vzrokov so nam pozneje določili 14. septembra za jugoslovanski dan.

Brat Aleš se pritožuje, da na prvo skupno sejo zastopnikov jugoslovanskih društev v Chicagu nismo bili pozvani in krivdo vsled tega zvrča na g. I. Zupana, ki kot zastopnik Slovencev ni obvestil uradnikov slovenskih društev o seji. Priobčil je le notico v "Glasilu K. S. K. J.", katero je opazilo nekaj uradnikov naših društev in se potem udeležili seje. Na seji so potem Zupana kritizirali vsled njegovega postopanja. Zastopniki hrvatskih in srbskih društev so izjavili, da so mislili, da je Zupan uradno pozval zastopnike

okoli 8.500.000 duš, Jugoslovani pa od 17 do 20 milijonov.

Čehoslovaki so dosegli, po čimer hrepene tudi Jugoslovani, dasiravno jih je polovica manj kot Jugoslovani. In zakaj? Čehoslovaki so složen z demokratičnim duhom prepojen narod. Med njimi nihče ne dela, da v samostojni čehoslovski državi zasede prestol kak določen kronan vladar, ki bo potrjeval ali zavrgel postave. Organizirali so s svojimi sredstvi veliko čehoslovsko armado, ki se bojuje na treh frontah. Ves narod v tujemstvu je združen pod čehoslovskim narodnim svetom, ki pi podpisal nobene izjave, da bo v samostojni čehoslovski državi vladal monarh in sankcioniral zakone. In to zedinjuje Čehoslovake, jih dela močne, da so si priborili priznanje zaveznikov in Združenih držav. Čehoslovaki so demokratičen narod in to jim je primoglo, da so jih priznali demokratični narodi.

Čehoslovaki lahko služijo Jugoslovanom za zgled.

Z.

vseh slovenskih društev v Chicagu.

Končno se je sklenilo, da se vsled boljše kooperacije skliče še ena seja zastopnikov slovenskih društev, na kateri se bo izvolil odbor, ki bo imel nalogo urediti vse potrebno za prodajo vstopnic na vojno razstavo in za skupno jugoslovansko povorko na razstavnem prostoru v park Grant.

Na tej seji so bila zastopana vsa slovenska društva v Chicagu. Izvolil se je odbor, ki naj bi skrbel za kar največjo udeležbo vojne razstave na jugoslovanski dan dne 15. septembra. Ker pa bo jugoslovanski dan sedaj dan preje, to je 14. septembra, je zaključek pripravljalnega odbora za jugoslovanski dan na vojni razstavi, da se parada ne bo vršila, ker večina naših ljudi dela ob sobotnih popoldnih, vsled tega bi udeležba ne bila taka, kakor bi bilo želeli. Pač pa se bo zvečer imenovanega dne izvršil ostali del jugoslovanskega programa. Na sporedu so hrvatski, oziroma srbski narodni ples kolo, pevske točke in govor. Sklep večine tega odbora je, da se pozove dr. Leontića za govornika ob tej priliki.

Brat Jurčič izjavlja, da mu je g. Zupan rekel, da je pisal in telefoniral Prosveti o skupni seji zastopnikov jugoslovanskih društev in vsled tega je kritika, da v tem oziru ni izvršil svoje dolžnosti, neopravičena. Brat F. Godina konstatira, da odprve vsako pismo, ki pride na "Prosveto" in da pozitivno ve, da ni prišlo od g. Zupana nobeno pismo oziroma naznanilo o imenovanju seji. Ravno tako tudi ni dobil telefonskega obvestila. V tem smislu izjavlja tudi brat Zajec. K stvari govore še Udovič, Aleš in Jurčič.

Brat tajnik poda sledeče finančno poročilo: Dohodki s prenosom za mesec avgust \$192.06; stroški v avgustu so pa znašali \$33.83. Večina stroškov se nanaša na predjume, agitatorično literaturo in poslovne stroške. Brat tajnik povdarja, da bo treba razviti nekoliko večjo agitacijo za pridobivanje stalnih prispevalcev. Lokalna organizacija ima sedaj 133 stalnih prispevalcev, toda prispevke zelo neredno plačujejo. Stalni prispevalci so pripravljeni redno plačevati, toda treba je, da jih zastopniki društev redno iztirjajo. Tudi je število 133 članov veliko premajhno za čikaško lokalno organizacijo. Potruditi se bo treba, da se pridobi vsaj še enkrat toliko članov, kajti stroški naraščajo in za uspešno delo lokalnih organizacij, kakor tudi centrale, so potrebna dovoljna sredstva.

Sestra Udovič poroča, da bodo imele čikaške in okoliške Slovenke sestanek v nedeljo 8. septembra, kjer bodo poskušale organizirati žensko organizacijo SRZ. Nadalje poroča, da se vrši med tukajšnjim ženskim živahnim agitacijo za udeležbo manifestacije 15. septembra. Ženstvo bo polnoštevilno nastopilo v pohodu ob 9. dopoldne, tako, da bodo s svojim nastopom nadkrilile vse doseganje slovenske prireditve v Chicagu.

V odbor za publiciranje med konvencijo SRZ so izvoljeni Jože Zaverntnik ml., F. Udovič in A. Puc. V odbor rediteljev za prireditve dne 15. septembra so izvoljeni: M. Turk, F. Aleš, John Turk, L. Lotrič, J. Jurčič, A. Zidar, M. Ciganek, A. Puc in F. Godina. Tajniku se naroči, naj preskrbi napise društvom, kateri jih še nimajo. Sklenjeno, da se za to priliko naroči 1500 ameriških za stavice.

Društva, ki so obljubila udeležbo pri manifestaciji za demokratično, za principe, za katere se bore Zedinjene države in za osvoboditev Jugoslovani, so sledeča: George Washington, št. 270, SNPJ.; Slov. Delav. Sokol, Chicago; Lincoln, št. 351 SNPJ.; dr. št. 1, SSPZ.; dr. št. 100, SSPZ.; Gorjence, št. 104, SSPZ.; Slovenski Dom, št. 86, SNPJ.; Slavija, št. 1, SNPJ.; Francisco Ferrer, št. 131, SNPJ.; Jugoslovani, št. 104, JSKJ.; slovenska postaja št. 16211 Modern Woodmen of America; Nada, št. 102, SNPJ.; pevsko društvo Sava; pevsko društvo Slovan; Slovenija, št. 44, ČSBPJ.; slov. soc. klub št. 1; dr. št. 47, SSPZ.; Zvon, št. 70, JSKJ. To so društva, ki bodo sodelovala pri manifestacijskem pohodu 15. septembra. Pohoda se bodo udeležili tudi Slovenci, ki so izven društev, nadalje Hrvati, Srbi in Čehi, delegatje SRZ, delegatje SNPJ., gostje iz okoliških naselbin itd. Zastopniki društev so izjavljali, da vlada med občinstvom veliko razpoloženje za to manifestacijo in se pričakuje, da bo prinesla velik moralni uspeh.

Brat Udovič poroča o ustanoovitvi podružnice Hrvatskega republikanskega združenja. — Brat Steblay povdarja, da bo lokalni organizaciji potreba organizirati kampanjo za nakupovanje bon-drov IV. vojnega posojila. V tem oziru se bo uredilo vse potrebno. — Ker je dnevni red izčrpan, zaključijo predsednik sejo. E. Z.

Bridgeport, Ohio. — Delajske razmere v tem premogovem okrožju so precej povoljne. Tudi zaslužek ni tako slab, da bi se bilo za pritoževati.

Tukajšnja slovenska naselbina je precej velika, toda na žalost moram priznati, da nekako spimo, da ne kažemo nobenih posebnih znakov življenja. Vse nekaj drugega je v naselbinah sosedne Pennsylvanije, kjer se opazuje živahno gibanje za Slov. rep. združenje. V naši naselbini pa, kakor izgleda, nismo ne krop ne voda. Jaz najnujnejše priporočam tukajšnjim rojakom, naj se zavamejo za organiziranje lokalne org. SRZ. Nekaj moramo storiti tudi od naše strani.

Dne 14. septembra se vrši veselica v slovenski dvorani v Boydsville v prid ameriškega Rdečega križa. Poleg tega bo na sporedu pobiranje prostovoljnih prispevkov v korist Slovenskega republikanskega združenja. To veselico priredi društvo Dobri Bratje, št. 38, SDPZ. Pričetek zabave ob 6 zvečer. Udeležite se te prireditve kar najštevilneje, da s tem podprete institucijo Rdečega križa in žrtvujete po svojih močeh v prid SRZ.

Naročnik.

Springfield, Ill. — Umrla je dne 2. septembra Ana Garmovšek, v starosti 60 let. Pokojnica je bila zelo pobožna ženska, ki se je rada žrtvovala za cerkev. Toda ko ni bila več pri moči hoditi v cerkev, jo je tudi duhovnik nekako zapustil. Dne 30. avgusta je poslala po duhovnika, da bi jo spovedal, toda župnik je odgovoril, da nima časa. Drugi dan so jo odpeljali v bolnišnico, toda tudi tam jo ni šel obiskati. Tako je morala ženska umreti brez duhovne tolažbe.

Pokojnica zapušta tri omožene hčere in eno samsko. Na izgubi ljubljene matere jim izrekam svoje sožalje.

Tu smo poskusili z agitacijo za SRZ, toda stvar se nam ni posebej dobro obnesla. Vzrok temu bo najbrže zaposlenost tukajšnjih rojakov s pripravami za konvencijo SNPJ. Zato smo akcijo odložili za po konvenciji. Upam, da bomo potem dosegli veliko večje uspehe.

Naznanjam članom slov. soc. kluba št. 67 v Springfieldu, da se bo prihodnja seja vršila dne 29. septembra, to je zadnjo nedeljo v mesecu. Seje se bodo v bodoče vršile v tistih prostorih, kjer ima društvo SNPJ. svoje klubove prostore (na 4th St. in Jefferson Ave.) Pričetek seje ob 9. zjutraj.

Udeležite se nekoliko redneje seji, kar je za napredek organizacije absolutno potrebno.

Frank Besjak, tajnik.

Chicago, Ill. — Dne 8. septembra se je vršil za čikaško in okoliško slovensko ženstvo zelo pomemben sestanek, kajti ustanovile smo žensko podružnico Slov. rep. združenja. Začetek je bil jako dober, kajti pristopilo je do sto članic in število članic bo v kartkem naraslo. Slovensko ženstvo je s tem dokazalo, da se zaveda današnje borbe, da je pripravljeno sodelovati z moškimi za

dosego naših ciljev. V vseh bor-bah za demokratično je igralo ženstvo odlično vlogo in v tem oziru bo storilo tudi slovensko ženstvo svojo dolžnost. Toda med našim ženstvom je še mnogo dela. Ženske podružnice bo treba ustanoviti še v mnogih naselbinah, kjerkoli so za tako podružnico ugodne razmere, in kjerkoli je pričakovati za gibanje SRZ. boljše uspeha, če obstoji tudi ženska organizacija.

Ravno ženstvo bi moralo stati v prvih vrstah v boju proti avtokraciji. Če imajo moški v avtokracijah državah vsaj nekaj pravice, je bilo ženstvo brez vsakih najmanjših pravic. O enakopravnosti žene ni bilo niti govora. Na drugi strani pa se je ženstvo v avtokracijah državah neusmiljeno zatiralo s tem, da se ga je izkoriščalo na vseh koncih in krajih. Toda, ako je ženstvo dobro za garanje v industriji, ako je dobro v vseh poklikih, zakaj naj bi se mu potem odrekale politične pravice? Slovensko republikansko združenje zahteva v svoji izjavi ravnopravnost žene v bodoči Jugoslaviji; zato je dolžnost slovenskega ženstva, da se pridruži tej organizaciji in deluje z njo.

Upamo, da se eliji svetovne demokracije izpolni. Tedaj bo doseglo pravice tudi ženstvo. Zapišite si, kadar bo tudi svetovno ženstvo imelo politične pravice, bo imelo tudi moč na svetovnih dogodkih. Tedaj ne bo imela stara, tajna diplomacija moči pehati ljudstva v nesrečne vojne mije, kajti njeno mesto bo zavzelo zastopstvo vsega ljudstva obeh spolov.

Čikaške Slovenke se zelo zanimajo za gibanje SRZ, kar je pokazal tudi sestanek dne 8. septembra. Organizacija, ki se je ustanovila ta dan, je izvolila tudi delegatino za konvencijo SRZ. Izvoljena je Miss Mary Aučin.

Na sestanku je nam govoril tudi Frank Kerže o pomenu te organizacije in dolžnostih ženstva v boju za demokratično.

Prihodnja seja se vrši dne 29. septembra v sokolski dvorani na 1903 So. Racine Ave. Udeležite se te seje v obilnem številu in agitirajte med ženskimi vrstami, da se je udeležijo žene, ki mogoče še niso zainteresirane v naše gibanje.

V odbor ženske podružnice S. R. Z. v Chicagu so izvoljene sledeče: M. Aučin, predsednica; Minka Aleš, tajnica; Mary Udovič, zapisničnica.

Opominjam slovensko ženstvo, ki misli nastopiti pri manifestaciji dne 15. septembra, da pride na zbirališče pravočasno. Zbirališče se ob 9.30 zvečer zjutraj na 1903 So. Racine Ave. To je zbirališče za tiste, ki mislijo nastopiti v posebnih oblekah. Drugo občinstvo se zbira na W. 19th St. in So. Racine Ave. Nobena slovenska naj ne ostane doma ta dan, nego naj pridejo na plan v najboljše številu. Dokazimo sveta, da slovensko ženstvo razume borbo za demokratično. Poročevalka

La Salle, Ill. — Trgovina rojaka Matt Povše so upnik zaprl in je prišla pod upravo sodniškega upravitelja. V soboto dne 7. septembra je bila javna licitacija predmetov v trgovini, katere je udeležilo jako veliko ljudi. Ob polnoči pa je nastal ogenj, ki uničil vse neprodano blago, kakor tudi opravilo trgovskih prostorov, kakor tudi urade zdravnikov v prvem nadstropju dr. Hicklina in W. W. Greavesa.

Poslopje so lastovali neki Nemci, katere je posestnik trgovine Matt Povše zadnje zimo tožil za \$2000 odškodnine, ker je sklenil streha prišlo v trgovino nekaj mokrote ob deževnem vremenu. Sodišče mu je priznalo omenjeni svoto.

Prošlega avgusta je vlada predala to poslopje za nizko ceno \$1.350. Kupil ga je hotelir Thomas Miles.

Dne 4. sept. sta iz naše selbine odšla k vojakom rojaka Frank Petek ml. in Martin Omerca. Poročevalce.

Brownfield, Pa. — Tu je smrt ponesrečil rojak Jožef Škerl. Povzročila ga je kura za prevlačila koka. Bil je na mestu mrtev. Pokojnik je poznal tudi po Minskoti, kjer ima brata Ivana in Clevelanda pa bratance Damjana Tomazina. Bil je član društva Roka, št. 55 JSKJ, ki ga je sprejeto k zadnjemu počitku.

Sorodnikom in prijateljem pokojnika izrekam moje sožalje. John Rupnik

ČEHI IN SLOVAKI PRIZNANI KOT NAROD.

Priznanje Čehoslovakov kot sobojeven narod in njih narodni svet v Parizu kot de facto vlado od strani Združenih držav je važno iz mnogih razlogov.

Čeprav so mogotci na Dunaju skrbno zastražili meje, da njim ne bje verti ne prihajajo v črnožolto monarhijo, bo čehoslovsko ljudstvo izvedelo, da ga je ameriška vlada priznala za sobojeven narod. Vest bo spodbudila čehoslovsko ljudstvo še k večjemu odporu proti habsburški avtokraciji, obenem je pa zanje garancija, da po vojni postanejo svobodni narod in da bodo zastopniki čehoslovškega ljudstva imeli vstop k mirovni konferenci.

Priznanje Čehoslovakov za sobojeven narod je tudi za Jugoslovane velikega pomena. Čehoslovaki štejejo le

Razno iz inozemstva.

Nemci si šepetajo o možnosti invazije.

Amsterdam. — Nemški časopisi ne skrivajo več težkih tajnosti o katastrofi na zapadni fronti. Vest o splošnem položaju polagoma curlja na dan in ljudstvo je izgubilo zaupanje v svoje militariistične voditelje. Diskuzija o odstranitvi generala Ludendorffa bi že bila na dnevnem redu, če bi Nemci imeli koga drugega, ki bi ga lahko nadomestil.

Uradna povest — ki se vleče že mesec dni — da je izgubljen teritorij brez pomena in da ga Nemci zapuščajo le zato, da obvarujejo "dragoceno nemško kri," je že izgubila svojo vrednost. Stotnik Salzmann, berlinski vojaški kritik, je zadnje dni povedal odkrito, da vsaka nadaljna izguba francoskega teritorija privede do vračanja na prag Nemčije od praga v hišo — je samo en korak.

Ljudje so izgubili upanje na mir in med njimi se je pojavil prvi odprta traja vojna in vsakor prvi v sto letih — strah pred invazijo. Časopisom se ni dovoljno zadržati o tem, ampak ljudje si šepetajo med seboj, da zavezniški ne bodo mirovali dokler ne prekorajijo nemške meje in to pomeni popolni poraz Nemcem je že zdaj prišlo na misel, da Nemčija ne bo mogla nadaljevati vojne, kadar enkrat zavezniški zasledijo ozemlje ob Reni.

Od sedanje fronte v Pikardiji do nemške meje je še kakih 45 milj in na nekaterih krajih celo 60 milj, toda če se bodo nemške armade umikale v tej meri kakor se umičejo že šest tednov, je mogoče, da zavezniški poženjo zadnjega Nemca iz Francije in invadirajo Nemčijo še to jesen.

Kakor javljajo iz Curia, je general Ludendorff degradiral okrog 150 generalov in polkovnikov odkar so se pričeli nemški porazi na zapadni fronti.

Brutalno postopanje z Estonci.

Stockholm. — Neki Estonec, ki je s težavo prišel iz Estonije, je v Rusiji, pravi, da Nemci smatrajo vse Estonce za jetnike. Nemci so takoj po okupaciji pričeli s silo jemati žive, les, bombaž in podobni stvari iz železniških postaj. Kmetom so pobrali vse mleko, iz katerega so naredili sir in ga poslali v Nemčijo. Popisali so vse krave in vsak kmet mora dati predpisano mero mleka od vsake krave. Ravno tako plenijo jajca. Ker so prvi dobili skoraj same klopotce, mora zdaj kmet zapisati svoje ime na jajce, in če je klopotec, zadene kmeta kazn.

Estonce je izpovedal dalje, da so Nemci ustanovili pisarne za rekrute po vsi Estoniji, toda nihče se ne oglasi. Nato so Nemci poskušali dobiti delavce za Nemčijo in nabili so velike plakate v nemškem, letskem in estonskem jeziku z obljubami, da čaka delavce v Nemčiji velika plača in dobra hrana. Dobili so par mož, ki so pa pobegnili predno so prišli do meške meje.

Disciplina v nemški armadi je izginila. En sam slučaj: 18 vojakov je ukradel čoln, v katerem so hoteli pobegniti čez jezero Peipus v Rusijo. V mnogih slučajih nočejo vojski streljati na dezertarje in ječe v Revalu, v katerih so bili prej stlačeni ruski bolševiki, so zdaj polne nemških vojaških upornikov in dezertarjev.

Barbarsko bojevanje.

London. — "Morning Post" je objavila sledečo vest z bojišča, katera prihaja iz absolutno zanesljivega vira:

"Prednje straže angleške 4. armade so pred kratkim prišle v vas, katero so malo prej izpraznili Nemci. Ko so vojski šli mrd hišami, so zagledali na vratih hiše mačko, ki je visela na prvih tleh. Mačka je bilo mrtva, noga pa brcala z zadnjimi nogama. Neki vojak je stopil bližje in opazil, da so mačje tace pribite z žebelji na vrata. Vojak je potegnil prvi žebelj, da reši mučeno žival, ali v tem hipu je zabilil iz hiše plamen, zagrnelo je in v drugem trenutku je bila hiša v razvalinah, vojakovo razneseno truplo je pa zletelo kakih sto korakov proč.

Nemci so nastavili mino in jo zvezali z žebeljem v mačji taci, ki je užgal mino čim ga je vojak potegnil. S takimi sredstvi se bore civilizirani (!) Nemci.

Ameriške vesti.

DEMOKRATIČNI POLITIČNI BOS SULLIVAN IZZVIŽGAN.

Chicago, Ill. — R. C. Sullivan menda še ni doživel takega ljudskega shoda kot v Grahamovi javni šoli, ki se nahaja na oglu So. Unionke ulice in Pet in štiridesete ulice. Poslan je bil klic na policijo, da odpotuje nemudoma voz s policijskimi rezervami na lice mesta in ustvari red in mir.

Ljudstvo ni hotelo poslušati Sullivan in zahtevalo je od njega, da pojasni, zakaj je njegova politična organizacija "podpirala Peoples Gas kompanijo pri povišanju cene za plin konzumentom v Chicagu. Zborovalci so hoteli vedeti, zakaj njegov sin Boetius še ni v armadi. Njegov sin je bil advokat plinske družbe, ko je družba pred konvencijo za javne potrebe zahtevala povišanje cene za plin.

Mr. Sullivan je prišel na shod, da govori v interesu kandidatov, ki jih je njegova frakcija v demokratični stranki postavila na tiket za primarne volitve.

Ko se je Sullivan malo razgrel v svojem govoru in pripovedoval, da so on in njegovi tovariši bili vedno prijatelji siromašnega ljudstva, je vstala med občinstvom žena in rekla:

"Zakaj ste bili naklonjeni povišanju cene za plin? Revno ljudstvo mora plačati povišano ceno. Vi niste skušali preprečiti povišanja, ampak ste pomagali povišati ceno."

"Vi ne morete biti ljudski prijatelj," je viknila neka druga žena.

Nekdo drugi je pa rekel: "Zakaj ni vaš sin v armadi kot sin bivšega župana Harrisona in bivšega guvernerja Dunna?"

A že se je oglasil drug neizprosen vprašalec in zakričal: "Kdo je dal za Hughesovo kampanjo v letu 1916 in proti Wilsonu \$25,000?"

"Vaš prijatelj John P. Hopkins," je odgovoril drug glas po redno sredi občinstva.

Medtem je pa nemir med poslušalci naraščal in kmalu je bila polovica poslušalcev na nogah in kričala. Drugi govorniki na govorniki na govorniški tribuni so se trudili, da pomirijo občinstvo, toda njih trud je bil zastonj. Hrup in vrišč sta naraščala in v dvorani je izgledalo, da mogoče pride do pretepa. Neka žena je hitela iz dvorane in oddala je klic za pomoč na policijsko postajo. Kmalu je bil policijski voz, zvrhan s policaji, na mestu. Sullivan in njegovi tovariši so zapustili dvorano.

Shod dokazuje, da se je ljudstvo pričelo probujati, da se ne da več odpraviti s praznimi frazami in da pazno zasleduje, kaj delajo političarji. V prejšnjih časih je v tem okraju veljala Sullivanova beseda kot evanجيل, zdaj pa je ljudstvo ne mara niti poslušati. Tako se spreminjajo časi in ljudstvo v njih.

VSAKO MINUTO SE RODI EN.

Chicago, Ill. — William A. Carey iz Kansas Cityja še ni bil štirinajst ur v Chicagu, ko je na policijski postaji dejal, da je Barnum govoril resnico, ko je dejal, da se vsako minuto rodi en...

Carey je prišel v Chicagu po kupčijskih poslih. Nastanil se je v hotelu Auditorium. V nedeljo zjutraj je šel na Michiganski bulevard in gledal letala, ki so se kretala v zračnih višavah. Nekaj časa je zrl v zračne višave in ko je svoj pogled zopet obrnil na zemljo, je videl poleg sebe dva črna oblečena tuja. Oba sta na peto opazovala letalce. Naenkrat sta se tuja prijazno nasmejela Careyju in eden je pripomnil:

"Kaj ne čudeži."

"Seveda," je pripomnil Carey. Tuja sta se pričela razgovarjati o vremenu in postajala sta vedno bolj prijazna. Carey je njima povedal, kdo je in po kaj je prišel v Chicagu.

"No pojdite z nama in si ogledajte naš pomol, ki je stal \$5,000,000," je neki tujec pripomnil prijazno. "Grem, grem," je odgovoril Carey. Šli so.

Došli so na pomol, ga ogledali in neki tujec je pripomnil: "Ljudje grajo po centih, Carey je privolil. Ko so igrali nekaj časa, se je eden zagledal v čoln na jezeru, drug je pa Careyju šepnil v uho: "Fant ima denar. Obeirva ga." Carey je priklinal in se nasmejal. Stave so po-

stajale večje in ko je Carey imel zastavljenih \$90 je eden tujec zaklical in pograbil denar: "Policeji pridejo." Po teh besedah sta tuja izginila. Carey je nekaj časa gledal strune za njima. Oddel je na policijsko postajo in prišel tje, se je spomnil Barnumovih besed. Na policijski so mu pokazali slike takih ptičkov in Carey je oba spoznal.

NEVARNI KOVČEG.

Chicago, Ill. — Bilo je ob enajstih ponoči. Po ulici je prišel pozen pasant in v roki je nesel kovčeg. Bil je nervozen. Ko je prišel do ogla je postavil kovčeg na tla. Na drugem oglu je stala ženska, ki je opazovala kretanje nervoznega pasanta. Po ulici je pridrdral voz ulične železnice, pasant je skočil nanj in kovčeg... je pustil na oglu.

Opazujoči ženski je šinila grozna misel v glavo. Zadnje dni je čitala mnogo o bombnem napadu, kaj ko bi bila v kovčegu...? Poklicala je pomoč, kajti bila je prepričana, da gre za strašno zaroto. Neki pinkertonski čuvaj je bil prvi na mestu. V naglici je žena povedala, kaj je videla. Dostavila je, da mora biti čuvaj oprezen. Čuvaj se je odločil, da čaka na prihod policije, in zabilil je okoli stoječim ljudem, da se naj nihče ne dotakne kovčega.

Kmalu je bil na lice mesta policijski saržent Fred Berger in odnesel je kovčeg na policijsko postajo. Policaji so se zbrali okoli kovčega. In ko so ga odprli so pred sabo zagledali: Fotografirano kamero, vredno \$25, ribnico in mrtvo ribico.

Človek, ki je zgubil kovčeg, se lahko zgleda na policijski, da mu ga vrnejo.

BOLNIŠKIH STREŽNIC NE BO PRIMANJKOVALO.

New York, N. Y. — Gdč. Adelaide Nuttin pravi, da bo drugo leto število bolniških strežnic tako veliko, da bodo zadostovale za armado 5,000,000 mož. Vrhovni armadni zdravnik Gorgas je izdal poziv za 25,000 bolniških strežnic. K temu pozivu dostavlja Mutlinova, da se je pri Rdečem križu vpisalo 27,000 bolniških strežnic, od katerih jih je 16,000 že uvedeni v vojaško službo. 14,000 bolniških strežnic je letos absolviralo bolniški strežniški tečaj. Poleg je vpisalo 4,000 študentk, ki bo absolvirale srednjo šolo ali učilišča, da študirajo bolniško strežništvo.

ITALIJA NI ZADOVOLJNA S PROHIBICIJSKIM ZAKONOM.

Washington, D. C. — Italijanska vlada je po svojem poslaniku di Celleri vložila protest proti vojni prohibicijski predlogi, ki prepušča uvoz vina. Državni tajnik Lansing je izročil kopijo protesta senatnemu odboru za zmanjšanje zadeve.

ITALIJA NI ZADOVOLJNA S PROHIBICIJSKIM ZAKONOM.

Washington, D. C. — Italijanska vlada je po svojem poslaniku di Celleri vložila protest proti vojni prohibicijski predlogi, ki prepušča uvoz vina. Državni tajnik Lansing je izročil kopijo protesta senatnemu odboru za zmanjšanje zadeve.

Zbornica je po kratki razpravi in soglasno sprejela senatno resolucijo, ki pooblastuje predsednika, da ustanovi prohibicijske pasove okoli municijskih tovarn, rudnikov, ladjedelnice in drugih tovarn, ki izdelujejo vojne potrebščine.

Italijanski poslanik je priporočil, da se prohibicijska predloga popravi v toliko, da italijanski vinogradniki lahko izvažajo svoje kupčijske posle. Po prohibicijski predlogi je dovoljeno izdelovati vino do prihodnjega prvega maja in italijanska vlada priporoča, da je do tega časa dovoljeno uvažati vino.

Državni tajnik Lansing je opozoril Hitecheoka, predsednika senatnega odbora za zunanje zadeve, da odredba povzroči slabe posledice za gospodarske razmere v Italiji, če bo sprejeta v sedanji formi. Priporočil je, da jo senat spremeni, ako je le mogoče.

Ako se takoj prepuše uvoz vina iz Italije v Združene države, bodo vinogradniki v Italiji trpeli veliko škodo. V Italiji igra vinogradništvo veliko vlogo in če pride za njegovo prepoved za uvoz vina neupravičeno, se razume samoposebi, da bodo imeli škodo.

ZVEZNI USLUŽBENCI ZAHTEVAJO SE PEČATI S POLITIKO.

Chicago, Ill. — Zvezni uslužbenec obdržava konvencijo v hotelu Morrison in zahtevajo, da se jim dovoli se pečati s politiko. Na konvenciji je 125 delegatov. Thomas H. J. Queim, odbornik orga-

nizacije zveznih uslužbenec, je dejal: "Mi zahtevamo ravno iste pravice, kot jih imajo drugi državljani, da nastopimo proti kongresnikom, ki so sovražni našim interesom."

Druge točke na programu so: Ponovna razdelitev plač za civilne uslužbence v zvezni službi in splošno povišanje mezd.

Vzakonjenje Nolanovega medznega zakona, ki določa tri dolarje minimalne mezd za zvezne uslužbence.

Konvencija se hoče tudi pečati s postavami, ki so potrebne po vojni, da se preskrbi delo odpuščenim vojakom. Organizacija priporoča, da vlada trajno kontrolira cene. Zavarovanje proti boleznim, nesrečam in starosti, dohodinskega in dedščinskega davka, da je bogastvo bolj enako razdeljeno.

VLOMILEC USTRELJEN.

Chicago, Ill. — Joseph Davis, znan vlomilec, ki je navadno nosil svilnate nogavice, je mrtve. Ustreljen ga je policaj, njegovega brata Harryja, ki je z njim stanoval na št. 1258 So. Dearbornove ulice, pa išče policija.

Od osmega avgusta sta bila pod \$6,000 poročstva in sta čakala na obravnavo, ker sta izvršila dva vlomila.

Neki Max Lewison je poklical policijo, da so pri njem vlomilec na delu.

Pridrdral je policijski voz in policaj Fleming je odšel, da zastraži hišo od zdej, da ne morejo vlomilec uiti. Ko je Fleming stopil za hišo, je videl neznanca, ki je šli v drugo hišo. Oddal je dva strela in neznanec je prišel bežati, toda še dva nadaljna strela sta postala usodopolna za ubežnika. Bil je Joseph Davis, oblečen gospodsko, ki je smrtno zadet padel na tla.

KOTEL RAZPOČIL.

Memphis, Tenn. — Na ladji, ki je bila opremljena s samotežnikom, je razpočil parni kotel. Stiri osebe so mrtve.

NAČRT ZA PREKOP PREK FLORIDE.

Washington, D. C. — Guverner Dorey in delegacija iz Georgije so predložili predsedniku načrt za gradnjo prekopa, ki prereže Florido in dvoje.

ODLOK ZA PRIHRANITEV ZLA TA.

Washington, D. C. — Vlada je prepovedala, da novčarne v Philadelphia, Denverju in San Francisco in centralni biro v New Yorku oddajajo čisto zlato, če ni dovolil odbor vojne industrije, odbor zvezne rezerve, ali zakladniški tajnik.

CESTNOŽELEZNIŠKI USLUŽBENCI V MEZDNEM OBSEJU.

Pittsburgh, Pa. — Cestnoželezniški uslužbenec, ki zahtevajo 45 in 48 centov mezd na uro, so odklonili ponudbo družbe in so sklicali seje, da se posvetujejo o nadaljnjih korakih. Družba je ponudila, da nastavi žene kot sprevidnice in zamore kot motornike, če ima plačati 48c mezd na uro.

Ameriške mirlice pripeljejo domov po vojni.

Washington, D. C. — Vojni departament je večer objavil načrt za prevažanje ameriških vojakov, ki padejo na bojišču. Ameriške mrtve bodo pokopali v Franciji, le zmrzne v zaznamovanih grobovih in po vojni jih vzamejo domov, kjer bodo pokopani trajno.

Napad na prazen ameriški transport.

Washington, D. C. — Sovražna potapljača je torpedirala ameriški armadni transportni parnik "Mount Vernon", ki je bilv nemški pomen. "Kronprinzessin Cecilie", 200 milj od francoskega obrežja, ko se je vračal prazen nazaj proti Ameriki. Parnik se ni potopil, pač pa je bil v stanu vrniti se v francosko luko.

Poročila o kakršnih izgubah še ni. Mornariški uradniki pravijo, da je parnik najbrž vozil ameriške ranjence domov in vrhutega je imel 700 glav moštva. Parnik ima tonažo 19,503 in prostora za 2000 oseb.

Slovenska Narodna

Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

Korp. 17. junija 1907 v dr. Ilincota

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.
II. Podpredsednik: Josef Kubelj, 9523 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderber, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cicero, Ill.
Kaznišnik: John Malek, 3008 W. 1st St., Chicago, Ill.

NADEBNI ODBOR:

John Ambrosio, box 251, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.
F. S. Teacher, 274 Ahsay Ave., Rockspring, Wyo.

FOTOTNI ODBOR:

Anton Hrest, box 140, Canonsburg, Pa.
John Radicek, box 432, Smithton, Pa.
Nedolj Pisterick, box 430, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavčič, L. Box 3, Wilcox, Pa.
M. Petrovich, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK PROSVETE:

Jože Zavertnik.

VRHOVNI UPRAVNIK:

F. J. Kera, M. D., 6308 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov:
JOHN VERDERBER, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov:
JOŽE AMBROZIČ, box 251, Canonsburg, Pa.
Pritožbe prepričljive vsebine, ki sta jih redni pri in drugi izdane, se pošiljajo na naslov:
ANTON HREST, box 140, Canonsburg, Pa.
VSI DOPISI, razprave, listi, nasveti itd. se pošiljajo na naslov:
UREDNIŠTVO "PROSVETA", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglasi, se pošiljajo na naslov:
UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2657-57 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
V korespondenci s tajništvo S. N. P. J., uredništvo in upravlštvo "Prosveta" se rabite imena urednikov, marveč napisite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

FAD BI IZVEDEL.

za svojega brata Antona Zoro. Pred letom in pol sva bila skupaj. Potem se je preselil nekam v Cleveland, O. Iščem ga glede važnih družinskih zadev. Če kdo rojakov ve za njegov naslov naj mi ga naznani, ako bo sam to čital naj se prijavi na moj naslov: Andrej Zoro, P. O. Box 204, Republic, Pa.

NAPREDEK.

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjajo s njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK, Hermistia, Pa.

PREKLIC.

Spodaj podpisani prekličem vse, kar sem govoril v dvorani dne 7. septembra t. l. o John Juršiču in Mariji Wolk, da ni resnica, kar sem izjavil. Frank Mihelič, Yukon, Pa.

Skušnje Očeta Mollingerja.

Tisoče in tisoče ljudi se je oprile tega naravnega zdravila. To izvorno zdravilo je zeliščni čaj, ki ga rabijo iz naša biblijske dobe.

Človeške zmožnosti ne morejo predati potov narave.

Slavno zdravilo očeta Mollingerjevo so spoznali bolniki še ob času, ko je živel v zapadni Pennsylvaniji. Pomol, ki je bil dobiti bolnikom, je povzročila njegovo slavo. V zadnjih dneh v njegovem življenju je lahko dnevno prijem pomoč do deset tisoč ljudi. Napisal je nad 80,000 zdravniških predpisov. Njegov SLOVITI ZELIŠČNI ČAJ je bilo eno poglavitnejših zdravil, to vsebuje razne zdravilne snovi matere narave, v obliki zelišč, rastlin, korenin, listov, sredstva za hladno, jetra, obliži, trljanje, zaprtje, nepravilnosti, glavobol in odpravo plinov; očaja tudi notranje telesne organe. En dolar vredni zavitek zadostuje za pet mesecev. Prišite še danes in prilžite \$1.00 v denarju, znanh ali poštni nakaznici.

Pošljite 10c več, ako hočete zavaro vati pošiljatev. Lahko se naroči, tako, da plačate doma, kadar sprejmete blago, na C. O. D.

MOLLINGER MEDICINE CO.
24 Mollinger Building
14 East Park Way (N. E.)
Pittsburgh, Pa.

POTREBUJEMO: deklet za hišna dela. Dobra plača, zgledite se na 1814 Brownsville, Rd. Carriek, Pa.

VIRGINIA farne, po ceni zemlja, lahki obroki. Ogledite se pri C. Wittmer, Nottoway, Virginia.

Dr. Koler

SLOVENSKI ZDRAVNIK

638 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Dr. Koler je zdravnik slovenski zdravnik, ki ima 25 letno izkušnjo v zdravstvu in je bil v mnogih mestih in državah.

Zdravilo prvi, ki vodi le zdravje, zdravim v kratkem času. Zdravim ali vedno kile zdravim v 24 urah in sicer brez operacije.

Bolniki morajo, ki povzročijo bolečino v križi in križi in vseh tudi pri spuščenju voda, zdravim v 24 urah.

Nevarnost, trganje, bolečina, oteklina, urtikacija, škrofo in druge bolezni bolniki, ki nastanejo vseh bolečin prvi, zdravim v kratkem času in si prihranijo zdravje.

Uradni ur: V ponedeljek, sredo in petek od 8. ure do 12. ure, v sredo, četrtek in soboto od 8. ure do 12. ure, v sredo, četrtek in soboto od 8. ure do 12. ure.

Ne pošiljajte denar. — Prišite naslov. — Ne posiljate imena in storilnosti. Zdravim samo možne osebe.

Prof. Dr. Mullin

ZDRAVNIK — SPECIALIST ZA SLOVENCE

411-4th Avenue (NA SPROTI POSTE)

Pittsburgh, Pa.

KLASIFIKACIJA PRILAGODA S K. S. S. S.

Stari in izkušeni zdravnik, s 35 letno prakso. Zdravi upošabljeni hitro vse bolezni, pljučne, ledvične, obliži, trganje, nevarnost, krvne bolezni, kakor tudi druge bolezni možgan. Zdravi vsake bolezni katere prevzame v svoje zdravje. Uporablja najboljša evropska, ameriška in ostala zdravila. Njegov naslov: Naštev brezplačno. Točen pregled popolnoma jamči. Pri meni se zdravi vsi Slovenci. Uradne ure od 8. ure zjutraj do 8. ure zvečer, ob nedeljah samo od 12. do 2. popoldne.

Zdaj vstopite v armado za prihranitev živil in se pridružite veliki živilski ofenzivi!

MILKO VOGRIN

Novela. — Spisal dr. Stojan.

(Nadaljevanje.)

Ničesar ti nočem prikrivati, dragi moj prijatelj. Zdi se mi, da ne dobiš hitro stalne službe, pred več leti gotovo ne. Mnogo je kandidatov prošilev izprašanih kakor ti. Toda med temi izbiraš si tukaj najrajši take, do katerih imajo v vsakem oziru največje zupanje!

Te novice so seveda Vogrinu hudo zalele. Na enkrat mu je padla mrena z oči. Zdal je videl vse jasno. Nad žalostnimi naslednjimi svojega govora pri Janežičevij slavnosti se ni Milko nikakor ne čutil. To mu je bilo vsaj verjetno. A nezapodano mu je, zakaj ga opraviča in črni baron Skenovski sam. Saj mu je bil ta mož vedno naklonjen. "Je-li to mogoče? Je-li to res?" vprašal je večkrat Vogrin samega sebe. Rad bi bil dvomil nad tem poročilom, ali prijatelj njegov bil mu je prezanjsljivi in odkritosrečni poročevalec. Temu je moral hote ali ne hote verjeti. Iskal je torej povsod uzrokov za tako vedenje gospoda Skenovskega. Naposled ga je našel — v svoji ljubezni do Olge.

Čim dalje pa je o tem premišljeval, tembolj mu je prihajalo verjetno, da ga je najbrže baron Benda v svojem sovraštvi in strasti očrnil gospodu Skenovskemu. Saj je pa tudi zadnjič v Porečah hudo nasproval njegovim maddarskim političnim nazorom. Povrh pa mu je on še gotovo tudi poročal o Olginem ljubezni — do njega, ubogega domačega učitelja. Tako bi bil gospod Skenovski vsa svoja pota proti njemu storil le iz skrbi do svoje Olge, čes deklici je treba uničiti vse upanje na uspešno ljubezen do Vogrina!

Stoprav zdaj mu je postajalo jasno, kako strasten in odločen nasprotnik mu je bil baron Benda. Zavezal se je z gospodom Skenovskim, Olginim očetom samim, da mu zagradi pot do samostanosti ter uniči vse upanje do Olge. A to še ni bilo dovolj! Tudi po življenju mu je stregel zgolj iz ljubosumnosti in strasti. Ali ko ga ni mogel zavratno in natihoma pogubiti v valovih Vrbskega jezera, hotel je očino doseči svoj namen v dvoboju!

"In vse to moram trpeti zato", vzdihne naposled Milko, "ker sem ljubil Olgo in ona mene!"

Pa! takih mislih pa mu zavre kri v žilah. Zolč mu vskipi same jeze in sovraštva do barona Roberta. Sree se mu kriči, ko le pomisli kakšno krivico mu dela svet, in kakšne spletke se po nedolžnem snujejo proti njemu. In v tej nesreči ga zapuščajo vsi. Celo Olga

in nje mati ste se umaknoli iz njegove bližine, ne da bi mu bili podali roko v slovo!

To spoznanje vzelo je Vogrinu ves up in nado v sebe in avoje življenje. Vnjegovemu sreci izginile so vse želje, ki jih je nekdaj gojil, le ena ne. A to bi bila želja po boljši bodočnosti, niti hrepenenje po sreči in milej osodi, temveč to je bila strast po osveti in maščevanju.

To ni bil več oni mirni Milko, ki se je s svojim nežnim pogledom prikupil vsakemu srečanju, temveč iz njegovih oči žarela je zdaj le strast in osveta. Poklical bi barona Roberta, naj se opraviči pred njim, zahteval bi, naj mu vrne dobro ime, ki ga je očrnil s svojim obrekovanjem. A če bi on tega ne storil, meril bi se še en pot z njim v dvoboju. In tedaj bi mu zagibal brez srea in milosti sabljino ost v sredino njegovega drobia!

A vse to bila je zdaj le prazna želja. Zastonj so iskale Vogrinove oči svoj plen na obrežju Vrbskega jezera. Baron Benda ni šetal več po hladnih drevoredih v Porečah, on se ni več vozil po sinjih valovih koroških voda, ampak zdaj se je veselil svoje zmagave nad Olgo in Vogrinom na Dunaju!

Baron Benda se ni bil, poslovil od Olge in njene matere v Porečah, napotil na Ogrsko k svojemu polku, kakor je odhajal, trdil, temveč on je šel naravnost na Dunaj k Olginemu očetu, gospodu Skenovskemu. Tu pa je njemu povedal vse, kar je bilo med Olgo in Vogrinom: da še več: Razodel mu je med drugim, da so lopovi zavratno napadli Riharda na obrežju Vrbskega jezera; Vogrin je bival potem sam brez vsake sile in potrebe nekaj dni v Skenovski vili. Ta napad na njegovega sina pa je seveda nalašč nasnoval Vogrin, čes na tak način pride najprej z Olgo v dotiko. Kar se je pa v teh dneh godilo v njegavi vili, o tem pa on kot mož, poln ljubezni do Skenovske rodbine, raje molči. Saj si bode želel gospod Skenovski tak moral sam prepričati o resnici njegovih besed. Dovolj je, ako mu je toliko pove, da je Vogrin očestil njegovo rodbino, in on se boji, da bodo zaradi tega še ljudje s prstom kazali — za njegovo hčerjo!

To zlobno obrekovanje zadelo je pravo strmo v srecu skrbnega očeta. Zakaj on je, če tudi ne rad, verjel odločno, zanesljivo besedam ogrskega magnata, tembolj ker so se one na videz strinjale s poročilom njegove soproge. Ves obupan divjal je Skenovski po sobi, zvedevši to strašno novico. Izpodi je hotel od doma hčer in mater, ločiti se je mislil na veke od svoje žene.

A v tej besnosti in žalosti utolaži ga zopet plemeniti baron Benda. On sam se ponudi da hoče sramoto rešiti njegovo hčer in ce-

lo rodbino. Zaveže se, da vzame Olgo za ženo, ako mu Skenovski toliko in toliko dote kar na roko odšteje; čes deklica se mu smili, in le iz ljubezni do nje doprinese to žrtvi!

Nato se pogodita Skenovski in Benda. Prvi naj poplača najbolj nadležnim upnikom dolgoe. Benda pa mu obljubi, da se takoj z Olgo zaroči. A v jesen, ko pride iz Bosne nazaj, pa jo odvde kot ženo v svojo grajščino na Ogrsko!

Ker pa čas ne praznuje, bilo je zdaj treba vse v največji naglici izvesti. Vzlasti baron Robert je hotel in moral ta čas dobro porabiti. Največja težnja mu je seveda bila, da se prikrade v Olgin obližje, mende, da se zdaj deklica njemu kot ženi gotovo uda. Moral je namreč, predno se odide v Bosno, skrbeti za to, da mu bode pozneje mogoče, istino svoje trditve o Olgi dejanstveno dokazati!

Po omenjenem dogovoru brzojavi tedaj gospod Skenovski svoj soprog še pozno zvečer. In ona je, kakor že vemo, vsa prestrašena prejela o polnoči brzojavno poročilo od svojega moža. A med tem ko so Skenovski potovali iz Poreč na Dunaj, vedel si je še baron Benda izprostiti dopust. Tedaj pa je ostal do skrajnega časa pri Skenovskih na Dunaju, radujoč se svoje zmage.

Glas Robertove slave pa je došel tudi v Poreče in do Vogrinovega doma.

Bil je ravno teden pretekel, odkar so se poslovili Skenovski od Vrbskega jezera in lepe zemlje koroške. Ves ta čas pa ni bilo ne sluha ne duha o njih. Nikdo v Porečah ni vedel, zakaj so Skenovski tako nenadoma zapustili svoje vilo, vrt in gozdič. Tudi dr. Sirknik bilo je vse temno in skrivnostno. Njegov prijatelj Milko, ki kateremu je še vedno vsak dan proti večeru prihajal, prosil ga je sicer, naj poizveduje, kaj je prav za prav uzrok njihovega odhodu, ali tudi on sam ni mogel nič gotovega zvedeti.

V vili gospoda Skenovskega bivali ste zdaj satio dve osebi, in sicer kuharica in hišnica. Ti ste pospravljali na vrtu ter varovali hišo in celo posestvo. Tudi pri teh je popraščal dr. Sirknik, kaj je bil minogred videl na vrtu, ali še celo ti dve domači osebi niste lihtni z Dunaja nobenih pobočij o svoji gospodi.

Velika radovednost je torej mučila dr. Sirknika, a še bolj je nadlegovala ona njegovega prijatelja Vogrina. Zadnji je sicer trdil, da Skenovski zaradi tega o sebi ničesar ne poročajo, ker se je Olgina ljubezen do njega ohladila, ali Sirkniku dozdevalo se je to neverjetno. Saj bi inče lahko pisali svojim poslom, a tega še do sedaj niso storili.

Vsa ta skrivnost pa je stopila hi-

poma na dan. O njej se je potem govorilo po celi kopeli. Kako pa tudi ne? Novica je bila čudna in sama na sebi malo verjetna.

V tork popoldne prejel je dr. Sirknik pismo z Dunaja. Nemški naslov pisala je neznana roka, a bila je možka. Sirknik ogleduje pismo; uganiti ne more, od koga bi bilo. Radoveden odrta torej ovitek. A ko razgene list, strese se na vsem životu ter vzklikne ves trepetajoč: "To je neverjetno, to je nemogoče, to je strašno! O ti uboga nesrečna deklica!"

Nepremično stoje bere potem Sirknik krvavečega srca pismo. Pri tem pa vedno z glavo pokima, kakor da bi ne mogel črkam verjeti. Nato zgane polagona list, utakne ga v žep ter gre premišljujoč na obrežju Vrbskega jezera. Tu pomigne brodniku. Ta ga pelje potem proti Dolam. Dobre četrt ure pozneje koraka že Sirknik proti Vogrinovemu domu.

"Zdravo, prijatelj! Kako pa to, da prideš danes z sredi popoldneva? Ali ti ni prevroče? Strašno si upehan. Pot ti lije eurkoma po čelu. Saj ni več take sile pri meni, da bi se moral v hudi vročini prek vode prevažati in potem še hoditi gor po griči, koder solnce ob treh popoldne najhujše pripeha!"

Tako je odgovoril Vogrin tovariša dr. Sirknika, ko je k njemu pod košato lipo pred hišo stopil brisoč si potne srage z vročega čela.

"Počakaj malo, prijatelj, da se oddahnem. Hitro sem hodil od jezera gor po griči in sem se prav upehal. Pot gre zelo navkreber."

Izgovorivši pa se vsede k Vogrinu na klof ter si mahaje z robcem preganja vročino raz lica.

"Ali je kaj novega po svetu?" poprašuje zdaj Milko. "Kaj pa pišejo časopisi? Jaz ima misel, kakor več 'Slovenski Narod', ali pri važnejših političnih in dnevnih vprašanjih pušča me ta list vedno na cedilu. Jaz bi zdaj celo nič ne vedel o drugi mobilizaciji, ko bi mi ti vsak dan poročil ne donosil. Kako je kaj z okupacijoj?"

"To že veš, kar sem ti večeraj pravil," odgovori Sirknik: "Marošičev polk se je tedaj že odpeljal iz Celovca v Slavonijo. Isto tako se zbira tudi iz drugih delov vojak na levem bregu Save pri Brodu. Danes sem pa že v dunajskih časopisih bral, da preko vrhanske vojske dne 29. julija na več mestih turško mejo. Poveljnik baron Filipovič stopi z glavnimi oddelkom, kjer so tudi Korošci in Štajerci, pri mestu Brodu na turška tla. Pri tej trupi pa je tudi 5. eskadron 7. huzarskega polka. Tako zapusti i nadporočnik baron Benda avstrijska tla. Te gotovo jako zanima!"

Pri tem imenu pa se Vogrin zopet spomni svoje nekdanje sreče in sedanje nemile osode. Olgina

podoba mu takoj plava pred oči, in ne hote vpraša svojega tovariša:

"Ali še ne veš nič o Skenovskih? To mi je nerazumno, zakaj ni sluha ne duha o njih!"

"Tudi meni se je do zdaj tako godila," odvrne tovariš. "A danes pa sem prejel s popoldnevnim vlakom neko poročilo od njih, ali v njem zdi se mi vse neverjetno, da nemogoče!"

"Govori, kaj pa je! Pokaži pismo. Kdo pa piše in kaj pišejo?"

"Pomiri se, prijatelj," pristavi zdaj Sirknik in ga potisne z desnico nazaj, ker mu je hotel siloma vzeti pismo iz rok, rekč:

"Ne veselí se pisma, prijatelj! Ne želi izvedeti, kar ti zadene najhujšo srčno rano. V tem pismu je nekaj, kar na svetu najmanj želiš!"

"Bodi prepričan, prijatelj," odgovori naglo Vogrin s stresčim glasom, "zame ni v pismu naznanila, katerega bi jaz v tej svoji nesreči ne mogel več prenašati. Najhujše, kar more človeka zadeti, doletelo je že mene. Vsaka nova nezgoda najde me od zdaj naprej pripravljenega in trdega kakor jeklo! Ne boj se, prijatelj, da bodem trepetal in se tresel pismo boroč, ampak s hladnim, da mrzlim srecm hočem ga čitati, naj mi tudi naznanja dan in uro — lastne ... smrti!"

"Milko, govori sam, kaj se z Dunaja poroča o Olgi. Naznanja se smrt in življenje! Ugani, kaj bi znalo biti to!"

"Kar je življenje mojemu sovražniku, to je meni smrt, a Olgi pa smrt in življenje!"

To je bil temen, ali pomenljiv odgovor Vogrinov.

(Dolje)

Rudarje potrebujemo.

CREIGHTON COAL WORKS, CREIGHTON, PA.

7 do 8 čevljev visok premog. Dobra streha in tla. Odprte avtomobile se rabijo. Delo s pikom in strojem. Dobra plačila. Soba stanovanja v najem po \$5 do \$8 na mesec. Tu so ckrve in šole. V Creighton, Pa. je lepo in darsko mesto poleg Pennsylvania tezanice, le 20 milj od mesta Pittsburgh, Pa. ob Allegheny reki. Dobra šolstva in polnišna svota. Nadi delavci dobro služijo in so zadovoljni.

Zgledite se pri U. S. EMPLOY. MENS SERVICE, V PITTSBURGH, PA., ali pa pišite za nadaljša pojasnila na:

MR. CHARLES E. CREIGH, Superintendent, CREIGHTON, PA.

Potrebujemo dekle za hišno delo, plača \$10.00 na teden. Nedelja prosta. Zgledite se pri:

Hugh Lynn No. 5, Mc Masters Woy, Pittsburgh, Pa. 3x

POZOR ROJAKI!

Delniška družba ustanovljena in inkorporirana po zakonih države Illinois, THE BERTOLINI MOTOR CARBURATOR COMPANY, je pri čela izdelovalci stroj za automobile in motorna kola itd. kjer se uporablja KARBIT mesto gasolina. En fant karbita nadomestuje tri galone gasolina in stane le TRI CENTE. Stroj je zelo dobičkonosen in pomeni za delničarje gotov dobiček. Delnice so naprodaj pri rojaku kateri je tudi lastnik pri podjetju kjer je kupilo že večje število rojakov delnice. Delnice se prodajajo po \$10.00 vsaka. Delnice in vsa pojasnila o tem se dobe pri rojaku ANTONU KERWIN, 837 Marshallfield Ave., Chicago, Ill.

Pesky bed bugs. (Prášek za stenice.)

Zdravniški pravilo, da stenice in druge take divčice so najbolj nevarne za razširjanje različnih bolezni kot je tika, spinal meningitis in druge kašne bolezni. To ni nobena sramota, če imate stenice v hiši, ker se jih je skoro nimogoče obravnavati, je pa sramota, če poskušate, da tem ostreženo, ko se lahko kupi kemikalna smes P. D. Q. katere jih popolnoma uniči.

MILJON STENIC. En 35c vredni savetik za dlate kemikalna smes naredi en kvart skupaj snovi, katere popolnoma uniči vse stenice, pa če jih je prav en milijon, ako bi jih mogli spraviti skupaj. Uniči vse velike in male in ne samo žive, pač pa vsa jajca ali njih zalogo.

ODEŽITE TO VEN. Vsi fekarar ima P. D. Q. (Pesky Devil) snovito in vam rad da zaveste tega za 35c. En tak savetik napravi en kvart potrebne tekočine in vsebova snov, ki uniči nekdane uničevalce stenice. Njegove valj poskusa fekarar prodaja kaj drugemu mestu tega, sicer pa ne žamiliti nobenih generacij. Ako val fekarar nima P. D. Q., pošljite nam svoje ime in naslov, priložite 35c in mi vam bomo poslali savetek tega pošlino prosto.

NE POKVARI OBLEKE. P. D. Q. ne pokvari obleke, ne preproge, pohištva, stenskega papirja in sploh noben stvari ne. Mnokrat se rabi kot razkuževalec in uniči mrčasa.

OWL CHEMICAL COMPANY, Terre Haute, Ind.

Materina sreča.

(Pravljica).

Nekoč je živila žena, ki je imela vse, kar napravi človeka srečnega: bila je lepa, zdrava, bogata, njen mož je bil dober, ki jo je takorekoč nosil na rokah, in imala je tudi mnogo prijateljev. Le otrok ni imela. In kakršni so že ljudje: to kar je imela, se jej ni zdelo dosti, želela je le to, česar jej je manjkalo in polagoma je prišla do prepričanja, da je najbolj nesrečna žena na vsem svetu.

Nekoč ni spala in se je bridko jokala — kakor že tolikokrat — in si je predstavljala srečo, katero bi jej napravljale lep, nadarjen sin. Kar nenadoma pa se razsvetlila, mila luč se je razlila, in pred njo je stal lep in svetel angel, a resnega obraza.

"Otroka si želiš", je dejal angel. "Tvoja želja naj se ti izpolni, če si pripravljena nositi vsa bremenja, ki so združena z materinskim poklicem."

"Seu", je odgovorila žena z radostno tičnostjo. "Vem pač, da primaša materinstvo bridkosti in trud. Ali jaz hočem bridkosti in trud, o, vem, da sem sebična, a sedaj hočem postati sebična za svojega sina!"

"Sina torej hočeš?" reče angel.

"Da", zaklicala žena. "Sina! Glej, v nas žilah je toliko, kar moramo zamoriti, toliko onemoglega hrepenenja in toliko misli, ki ne pripeljejo do cilja. Sina bi rada imela, da bi izpolnil vse hrepenenje, ki je v meni, vse, kar si želim na dan, in moje neplodno misljenje naj bi postalo dejanje, moja prekipeljavost čustva naj bi se uresničila; on bi ponese vse to v svet in me tako zvezel z velikim, bogatim življenjem, od katerega ugrabil sem sedaj le semintje marmen kosček."

"To je torej tvoja nesrečnost", je dejal angel in se malo nasmešnil.

"To je ele ena strast moje želje", je dejala žena hitro. "Vse bolj si želim otroka zato, da bi

dajala, da bi nekaj imela, za kar bi lahko skrbela in se mu posvetila z dušo in telesom."

"In tvoj mož..." je vprašal angel. "Zakaj se ne posvetiš njemu?"

"Oh, ljubi angel," je dejala žena in morala se je malo nasmejati, "ti pač ne veš prav dobro, kaj da je mož! Glej, to je veliko, bradato bitje, s preteklostjo, ki nam je neznana, z navadami, ki so nam neznane, z navadami, ki so globoke vkošenjene in ki nam niso navadno prijetne; mož je bitje, ki nam ostane v bistvu vedno tuje. Ali bitje iz moje krvi, bitje, ki bi bilo popolnoma moje — kako bi bilo to vse drugače!"

Bridkost, ki vse ve, je obsenčila angelovo lice. Popolnoma tvoje! je mislil. Uboga neumnica! Ali dejal je le: "Če hočeš, dobiš sina!"

"Hvala," je jecljala žena vsa prevzeta.

"Tote semensko zrnice," je dejal angel in ga ji ponudi, "izpolni tvojo željo. Samo pogoltni je. Prepaj pa ti hočem pokazati še nekoliko sreče, ki jo želiš. In potem te vprašam še enkrat."

"Nič, nič me ne more odvrtiti od moje želje", je dejala žena strastno. Najraje bi bila takoj pogoltnila seme, ali nekoliko se je sramovala pred angelom.

"Glej semkaj," je dejal angel in držal ženi pred oči ogledalec, "in povej mi, kaj da vidiš."

"Vidim črnooblečeno ženo. Njene oči so kalne kakor od prehudoga joka, v njen obraz je trpljenje zarezalo globoke brazde. Kdo je uboga?"

"Mati," je dejal angel. "Pokopala je svojega edinega sina, ki je bil sreča njenega življenja. Hranila je in stradala zanj, vse njene misli so se vrtile okolo njega. In on je bil nadarjen, delaven človek in dober sin. Ravno, ko bi moral stopiti na prag moške dobe, lahko plačal vse njen trud, izpolnil njeno upanje, ga ji je ugrabila smrt. In sedaj je popolnoma sama!"

"O, kako trd je bog", je dejala žena in se vsa stresla. "To je pač najbridkejša usoda materinstva, ki je sploh mogoča."

"Angel je zmajal z glavo. "Ni najtežja in ne najbridkejša. Pokažem ti drugo, ki se mi zdi težja."

"Znova ji je držal ogledalec. "Kaj vidiš?"

"Vidim ženo, njeni lasje so beli, ali ne od starosti. Potete na obrazu so napete kakor od skr-

bi, ki ne zapusti človeka niti za trenutek. In giblje se tako, kakor se gibljejo bolniške strežajke. Ali je bolniška strežajka?"

"Da, strežajka svojega slaboumnega sina," je dejal angel. "Ljubi ga preveč, da bi ga izročila tuji oskrbi in vse svoje življenje daruje naporni oskrbi, ne da bi dobila drugega plačila kakor redek pogled spoznanja iz topih oči. In vse, kar še upa in želi, je da bi umrl deček pred njo, da ne bi prišel v tujo, neprijazno oskrbo."

"O bog," je dejala žena vsa presunjena, "to je grozno! Usoda te matere je v resnici še žalostnejša nego ona prve, ker ta ima saj lepe, prijazne spomine."

"Vidiš," je dejal angel. "Vi ljudje kar tako tja v dan blebečete: to je najhujše! Pokazati ti hočem še drugo usodo materinstva."

Žena je pogledala v ogledalec. "Vidim ženo", je pripovedovala. "Obraz je bled, čimeren in nemiren, kakor od neprestanega očitanja slabe vesti. Sedaj govori nekdo z njo in zasmeje se, ali smeh je spačen tako, da to kar boli. Kako njene roke krčevito grabijo za obleko, kakor v tajnih mukah. Kdo je revica? Kaj je zakrivila?"

"Ničesar ni zakrivila", je dejal angel. "Ali njen sin je v ječi. Lahkomiselnost ga je zapeljala — oče je bil pretrd in preskop — poveril je denar. Mučenikstvo žene pa postruže to, da jo diti njen sirovi mož zahajati v družbo, da pokazeta ljudem: oni, ki je v ječi, naju ne briga nič! Ni mava sina!"

"O, uboga mati! Najubožnejša žena!"

"Še ne najubožnejša. Glej sem!"

"Nočem ničesar več videti!" reče žena. "Ne prenesem več!"

"Ti ne preneseš trpljenja drugih mater, kateri le vidiš in hočeš postati sama mati?" je strogo vprašal angel.

Žena se je ojunačila in pogledala zadnjikrat v ogledalec.

"Vidim ženo", je dejala, "na njenem obrazu ni ne žalosti in ne skrbi ali strahu, ali nekaj drugega, kar je žalostnejše od vsega. Izgleda, kakor da bi bila umrla njena duša."

"Umrla je", je dejal angel. "Njena duša je umrla, ko se je sree otrokovo odvrtilo od nje."

Brez vzroka. Naenkrat si je zmisllil, da ne potrebuje nič več svoje matere."

"Saj to ni mogoče," je zakričala žena.

"Vse je mogoče," je dejal angel. "Kako je s semenom?"

"Zakaj si izbral te grozne primere?" je očt tajoče zaklicala žena.

"Nisem izbiral prav nič," je dejal angel. "Vse sem našel v najbližji okolici. O, življenje je vse temnejše, kakor pa si domišljate ljudje, ki vas boli že vsaka neizpolnjena, malenkostna želja!"

"Pa saj je tudi materinska sreča na svetu!" je jezno zaklicala žena. "Jaz ti hočem pokazati sliko materinske sreče. Glej! Stara žena, ki je središče vse hiše, ki jo ljubijo in spoštujejo vsi: njeni sinovi so člani, čvrsti možje, njene hčere dobre, lepe žene, in otroci in vnuki teknujejo, da olepsajo s hvaležno neznostjo materi življenje. Tu je na svetu. Sama sem videla."

"Da, je!" je dejal angel. "Ali to je ena svetla sreča med sto temnimi usodami. To so najsrečnejši izmed najboljših. Ali pa si zaupaš toliko, da boš ravno ti izvoljena izmed sto mater? Ali si tega vredna? — Ali pa imaš toliko srčnosti, da vkljub slikam, ki sem ti jih pokazal, rečeš: hočem!"

Zgrudila se je tedaj žena, vsa v joku. "Bog je vedel", je ihtela, "da nisem dovolj močna prenesti toliko nesreče in ne toliko vredna sprejeti toliko sreče. Vzemí svoje darilo!"

Angel je vzel seme in gledal resno, ali mile nanjo.

"Ali ne reči, da nimaš otrok!" je govoril.

"Glej, nobena žena ni brez otrok, ki ima odprto sree za vse, ki trpe, ki so ubogi in slabotni, dokler se jokajo otroci in iztegujejo proseče ročice! Ako bi se bila porodila tvoja želja iz ljubezni in ne iz sebičnosti — tedaj bi pritisnila na sree uboge, zapuščene, pretepane, ne bi zapostavila svojega čustva za bitje iz tvoje krvi!"

"Od jutri dalje", je dejala žena in pogledala je z obrazom, še v solze utopljenim, ali s bleščecimi očmi, "od jutri dalje bom mati!"

"Blagoslovljena bodi!" je dejal angel in položil kleečmi milostpolne roke na glavo.